

מתן תורה בכל יום

דברים לשולחן שבת משיעורו השבועי של הרב שניאור אשכנזי

ב"ה, גיליון מס' 37 | פרשת אמור | י"ג אייר תשפ"ו

תפיסות עולם ושיטות מדעיות שלמות מן הדורות האחרונים נזנחו והוחלפו. רק התורה נשארה כפי שהיא מלפני 3,338 שנה, ובאותה עת היא ממשיכה להתחדש בכל דור ולענות על שאלות הזמן.

יותר מכך - כל יהודי הניגש ללימוד מוצא בתורה מענה לדברים שמטרידים אותו דווקא היום, בחיי המשפחה, בעבודה ובהכרעות גורליות. בזמנים המאתגרים שעוברים עלינו מאז שמחת תורה תשפ"ד, גילו רבים שפסוקים מוכרים פתאום פוגעים בלב הזמן והמצב, וקריאת הפרשה השבועית מקבלת פנים שלא ראו בה קודם.

נותן התורה - בלשון הווה

הבנה זו אינה תיאורטית בלבד אלא מורה לנו על דרך הלימוד עצמה. בברכת התורה אנו פותחים בלשון עבר - "אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו" - אך מסיימים בלשון הווה: "ברוך אתה ה' נותן התורה". הקב"ה אוהב בספר עכשיו וממשיך להעניק אותו בכל יום מחדש.

ומן הצד השני, צד קבלת התורה של האדם, אומרים חז"ל: "כל האומר שמועה מפי אומרה - יהא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד כנגדו". ובמקום אחר: "מה להלן [בהר סיני] באימה וביראה וברתת ובזיע - אף כאן [בלימוד תורה בכל יום] באימה וביראה וברתת ובזיע" - הלומד תורה אינו עוסק רק בספר עתיק, אלא עומד ולומד מול הקב"ה בכבודו ובעצמו.

זוהי א"כ הסיבה שהתורה אינה מציינת את יום מתן תורה במפורש. כי חג מתן תורה אינו זיכרון של אירוע רחוק שהיה והסתיים, אלא מצווה לחוש שכל יום הוא יום מתן תורה.

כשפותחים גמרא או חומש בבוקר מתוך תחושה שהקב"ה עצמו עומד מולנו ומלמד אותנו את אשר אנו זקוקים לשמוע היום - אז הלימוד אינו עוד שגרה יומיומית, אלא חג. וזהו סוד הקביעות בלימוד תורה: להתחדש ולהתרגש בכל יום מחדש.

בלב פרשת אמור פותחת התורה את "פרשת המועדות" - סדר חגי ישראל מפסח ועד שמיני עצרת. בכל חג טורחת התורה לציין לא רק את עצם החיוב, אלא גם את טעמו ההיסטורי. בפסח: "כי בו יצאת ממצרים". ביום הכיפורים: "כי ביום הזה יכפר עליכם". בסוכות: "למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל".

ודווקא בחג השבועות - החג עליו אומרים חז"ל "בו ניתנה תורה לישראל" - התורה משמיטה את הטעם. התורה כותבת רק "והקרבתם מנחה חדשה לה'", בלי טעם, בלי תאריך מפורש, ובלי קשר ישיר למתן תורה.

מקשה ה'כלי יקר': "למה לא נזכר בתורה בפירוש כי יום זה מתן תורה?". הרי בתפילה אנו מכריזים "ומן מתן תורתנו", בקריאת התורה אנו קוראים את עשרת הדברות. אם כן, מדוע התורה עצמה שותקת?

בכל יום ויום

עונה ה'כלי יקר' חידוש מופלא: "על מתן תורה לא רצה ה' להגביל יום ידוע, כדי שיהיה דומה בכל יום ויום כאילו באותו יום קבלה מהר סיני". התורה מעלימה את הסיבה לחגיגה ככוונה תחילה. שכן אילו היה נקבע יום מסוים בלבד כיום מתן תורה, היה יוצא שכל שאר ימות השנה אינם אלא "אחרי מתן תורה", והקבלה בהר סיני הייתה הופכת לזיכרון היסטורי רחוק.

אבל מאחר שהתורה השאירה את התאריך מעורפל, בכל יום מימות השנה יהודי יכול וצריך לחוש שעכשיו, כעת ממש, הקב"ה נותן לו את התורה.

מוסיף ה'כלי יקר', שלכן רמזה התורה את יום השבועות בהבאת "מנחה חדשה" - להורות שהתורה היא מנחה חדשה בכל יום ובכל שעה. התורה אינה אוסף קבוע של ידיעות, אלא נביעה מתמדת. בכל יום כל יהודי מקבל את התורה מחדש ממש.

ואכן זוהי תופעה פלאית שאין דוגמתה. כל בני גילה של התורה - עבודת הבעל הכנענית, האלילות הבבלית, פולחני יוון ורומי - חלפו ונעלמו מן העולם. אפילו

שאלות לדיון משפחתי

שאלות לילדים:

1. מה ההבדל בין סיפור שאתם קוראים, לבין סיפור שאבא או אמא מספרים לכם?
2. מתי לימוד התורה היה לכם הכי מעניין? מה גרם לזה?
3. למה התורה לא נמאסת אחרי אלפי שנים, אבל ספרים אחרים כן?
4. מה הסיפור הכי אהוב עליכם בתורה? למה דווקא הוא?
5. מתי משהו מהפרשה הזכיר לכם משהו מהחיים האישיים שלכם?

שאלות לבוגרים:

1. מה ההבדל בין לימוד מתוך הרגל ללימוד מתוך תחושה שהקב"ה אומר את הדברים עכשיו?
2. איך נשמור על חידוש בלימוד שחוזרים עליו שנים רבות?
3. אילו פסוקים בשנה האחרונה קיבלו אצלכם משמעות חדשה?
4. מה ההבדל בין סיפור ששמעתם פעם ובין שיחה שאתם נמצאים בה עכשיו?
5. מה הצעד הקטן שאפשר להתחיל ממנו כבר השבוע, להפוך את הלימוד לחי יותר?

סיפור לשבת

המארח הוביל את רבי אלחנן במפעל הענק, הפגין בגאווה את מחסני הברדים, את קומת המתפרות ואת חדרי המעצבים. כשהתיישבו בחזרה במשרד המרווח ביקש לשמוע מרבי אלחנן מה מעשיו כאן. הרב סיפר כי הגיע לאמריקה כדי לתפור כפתור רופף במעילו, וכולם אמרו לו שגולדשטיין יודע לתפור כפתורים. הגביר הוביל אותו לאחד החייטים והורה להחליף את כל הכפתורים במעילו של הרב. אחר כך לחצו יד חמה ונפרדו לשלום.

חלפו כמה שעות ופתאום הופיע אורח בחדר המלון. פייבל גולדשטיין הביט לרבי אלחנן בעיניים ואמר: "אלחנן, אתה מסתיר משהו. אחרי שעזבת ונרגעתי מההתרגשות, חשבתי שזה לא יתכן שבאת מברנוביץ' עד אמריקה בשביל לתפור כפתור. מה באמת חסר לך?".

רבי אלחנן נעץ מבט בחברו ואמר: "פייביש, אתה צודק, לא הגיוני לבוא מאירופה בשביל לתפור כפתור, ואתה, נשמתך עברה מרחק גדול פי כמה מהעולמות העליונים ועד העולם הזה - וכי עשתה את כל הדרך הזאת רק בשביל לתפור כפתורים?...!".

זה היה לפני כתשעים שנה. רבי אלחנן וסרמן, מגדולי ראשי הישיבות בליטא ומחבר הספר הלמדני "קובץ שיעורים", יצא למסע באמריקה הגדולה. מצכה הכלכלי של ישיבת "אוהל תורה" בברנוביץ' שבליטא לא הותיר ברירה ועול החזקת הישיבה הפך להיות קשה מיום ליום.

יהודי היבשת החדשה קיבלו את הגאון בהערצה, אבל הסכום שהצטבר היה זעום. אנשי העסקים לא מצאו טעם בטיפוח ישיבות שיצמיחו לומדי תורה והגיבו בקרירות. רגע לפני שעזב באכזבה, אמרו לרבי אלחנן כי ברובע ברונקס בניו-יורק מתגורר גביר אדיר, פיליפ גולדשטיין שמו. הוא מנהל מפעל ענק לייצור מעילים וחליפות ואם יצליח לפתוח את ליבו, לא יצטרך לדאוג לצרכי הישיבה.

"פיליפ גולדשטיין?! זה החבר שלי, פייבל מבירוז', שגדל אתי יחד". הרב הרים טלפן למשרדו של גולדשטיין וכשהמזכירה אמרה ש"הוא עסוק", אמר הרב: "תמסרי לו שחבר ילדותו, אלחנן מבירוז', מבקש לפוגשו". קול נמרץ נשמע: "אלחנן פה? אתה חייב לבוא לראות את המתפרות הענקיות שלי".